

Üniversite Öğrencileri için İnsan İmmün Yetmezlik Virüsü/Edinilmiş Bağımlılık Yetmezliği Sendromu (HIV/AIDS) ile Yaşayan Bireylere Yönelik Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Üniversite Öğrencileri için İnsan İmmün Yetmezlik Virüsü/Edinilmiş Bağımlılık Yetmezliği Sendromu (HIV/AIDS) ile Yaşayan Bireylere Yönelik Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=32119>

Özet

Bu çal??ma, üniversite ö?rencilerinin **?nsan ?mmün Yetmezlik Virüsü/Edinilmi? Ba????kl?k Yetmezli?i Sendromu (HIV/AIDS)** ile ya?ayan bireylere yönelik tutumlar?n? ölçmek amacıyla geçerli ve güvenilir bir psikometrik araç geli?tirmeyi hedeflemi?tir. Geli?tirme süreci sonucunda, ölçek dört alt boyuttan ve toplam 18 maddeden olu?an, yap?sal olarak do?rulanm?? bir forma ula?m??tır. Bu ölçek, özellikle genç yeti?kin popülasyonunda **HIV/AIDS** ile ili?kili damgalama, kabullenme ve kaç?nma davran??lar?n? bilimsel yöntemlerle de?erlendirme kapasitesine sahiptir.

Anahtar Kelimeler

HIV/AIDS, Tutum Ölçe?i, Üniversite Ö?rencileri, Damgalama, Ölçek Geli?tirme, Psikometri.

Yazarlar

Ceylan, E., Koç, A.

Amaç

Ölçe?in temel amacı, Türkiye'deki üniversite ö?rencilerinin **HIV/AIDS** ile ya?ayan bireylere kar?? sergiledikleri tutum düzeylerini standardize edilmi?, bilimsel geçerlili?i kan?tlanm?? bir yöntemle ölçmektir. Bu amaçla geli?tirilen araç, e?itim ve halk sa?l??? alan?nda yap?lacak çal??malara, ö?rencilerin tutumlar?ndaki olumsuzluklar? belirleme ve buna yönelik müdahale programlar? geli?tirme konusunda veri sa?lamaktadır. Ölçek, özellikle kaç?nma, empati, sosyal ili?ki kurma ve kabullenme gibi kritik tutum bile?enlerini de?erlendirmek üzere tasarlanm??tır.

Yap?sal Özellikler

Üniversite Ö?rencileri için **HIV/AIDS** ile Ya?ayan Bireylere Yönelik Tutum Ölçe?i, bireylerin **HIV/AIDS** ta??y?c?lar?na kar?? gösterdikleri psikosozyal tepkileri ölçen çok boyutlu bir yap?y? temsil eder. Ölçek, toplam 18 madde ile dört farklı alt boyutu ölçmektedir. Bu alt boyutlar, bireylerin bili?sel, duygusal ve davran??sal e?ilimlerini yans?tmaktadır.

Ölçe?in alt boyutlar? ?unlardır:

Kaç?nma: Bireylerin HIV pozitif ki?ilerle fiziksel veya sosyal temastan kaç?nma e?ilimleri.

Empati: HIV ile ya?ayan bireylerin durumlar?na kar?? duyulan ?efkat ve üzüntü düzeyi.

?li?ki: HIV pozitif bireylerle yak?n ki?isel veya romantik ili?ki kurmaya yönelik isteklilik.

Kabullenme: HIV pozitif bireyleri toplumun normal bir parças? olarak görme ve onlara kar?? ayr?mc?lk yapmama e?ilimi.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalmaları, yap geçerliliğinin sağlanmasına odaklanmıştır. Bu kapsamda, ölçeğin teorik yapılarının ampirik verilerle uyumunu test etmek amacıyla hem keşfedici hem de doğrulayıcı analizler gerçekleştirilmiştir.

Yap geçerliliğinin analizinde iki temel yöntem kullanılmıştır: **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** ve **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)**. AFA, maddelerin hangi faktörler altında toplandığını keşfetmek için kullanılırken; DFA ise belirlenen dört faktörlü yapıların örneklem verileri üzerinde ne kadar iyi temsil edildiğini doğrulamıştır. Bu analizler, ölçeğin tutarlı ve sağlam bir yapıya sahip olduğunu göstermiştir.

Güvenilirlik

Ölçeğin güvenilirlik analizleri, iç tutarlılık ve zamana bağlı değişmezlik olmak üzere iki ana başlıkta incelenmiştir. İç tutarlılık, ölçek maddelerinin aynı yapıyı ne kadar homojen bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

İç tutarlılık katsayısı olarak **Cronbach Alpha** değeri kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen yüksek Alpha değeri, ölçeğin genel olarak güvenilir olduğunu işaret etmektedir. Ayrıca, ölçeğin zaman içinde tutarlı sonuçlar verip vermediğini belirlemek amacıyla **Test-tekrar test** yöntemi uygulanmıştır. Bu yöntem, ölçek puanlarının farklı zamanlarda uygulandığında istikrarlı olduğunu kanıtlamıştır.

Faktör Analizi

Ölçeğin faktör yapısını belirlemek amacıyla yürütülen analizler, ölçeğin 4 alt boyuttan ve toplam 18 maddeden oluştuğunu kesinleştirmiştir. Başlangıçta **Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA)** ile belirlenen bu faktör yapısı, daha sonra **Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)** ile test edilmiş ve modelin iyi uyum gösterdiği saptanmıştır.

Maddelerin alt boyutlara dağılımı, kavramsal olarak güçlü bir ayrım desteklemektedir. Kaçınma alt boyutu en fazla maddeyi (8 madde) içerirken, ilik alt boyutu en az maddeyi (2 madde) içermektedir. Bu dağılım, üniversite öğrencilerinin tutumlarında kaçınma davranışları ve kişisel ilik kurma engellerinin belirgin psikometrik faktörler olarak öne çıktığını göstermektedir.

Ölçme Aracı

Test Çeşidi: Geliştirme (Development)

Format: 5'li Likert Tipi Derecelendirme. Puanlama "Kesinlikle Katılmıyorum" (1 puan) ile

"Kesinlikle Katıyorum" (5 puan) arasında değişmektedir. Olumlu ve olumsuz maddeler için ters puanlama uygulanmaktadır.

Maddeler: 18 madde, 4 alt boyut.

Dil: Türkçe

Hedef Popülasyon: Üniversite Öğrencileri

Yaş Grubu: Genç Yetkinlik (Yaklaşık 18-25 yaş)

Popülasyon Detayları: Türkiye'deki üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler.

Ölçme Metodolojisi: Psikometrik ölçek geliştirme, Yapısal Eşitlik Modellemesi (SEM) teknikleri kullanılarak geçerlik ve güvenirlik analizi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Cronbach Alpha, Test-tekrar test, Kaçınma, Empati, Kabullenme, Faktör Analizi.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: ERDAL CEYLAN

Yazar ORCID Tanımlama: Araştırma makalesinde belirtilmemiştir.

İletişim E-posta Adresi: erdalceylan.ec@gmail.com

Yazın Adresi: Makale referansında belirtilen kurumsal adresler.

Özellikler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Ceylan ve Koç tarafından 2021 yılında geliştirilmiştir. Ölçeğin akademik ve araştırma amaçlı kullanımı için sorumlu yazar ile iletişim kurulması önerilir. Orijinal makalenin bağlantısı aşağıda sunulmuştur.

Kaynaklar

Ceylan, E., & Koç, A. (2021). Üniversite öğrencileri için insan immün yetmezlik virüsü/edinilmiş bağımlılık yetmezliği sendromu (HIV/AIDS) ile yaşayan bireylere yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. *Journal of Education and Research in Nursing*, 18(4), 375-382. doi:

10.5152/jern.2021.71084.

Makale bağlantısı: jer-nursing.org

Ölçeğin orijinal PDF'ini buradan indirebilirsiniz: universite-ogrencileri-icin-insan-immun-yetmezlik-virusuedinilmis-bagisiklik-yetmezligi-sendromu.pdf

Üniversite Öğrencileri için İnsan İmmün Yetmezlik Virüsü/Edinilmiş Bağışıklık Yetmezliği Sendromu (HIV/AIDS) ile Yaşayan Bireylere Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri

Derecelendirme: Olumlu maddeler için puanlama yapılırken "kesinlikle katılmıyorum" seçeneği 1 puan, "kesinlikle katılıyorum" seçeneği 5 puan olarak hesaplanır. Olumsuz maddelerde ise tam tersi puanlama yapılır.

HIV/AIDS ile Yaşayan Bireylere Yönelik Tutum Ölçeği, 4 alt boyut ve toplamda 18 maddeden oluşmaktadır.

Alt Boyutlar:

Kaçınma: M2, M4, M9, M10, M11, M13, M14, M18

Empati: M6, M8, M15, M16, M17

İlişki: M3, M5

Kabullenme: M1, M7, M12

Maddeler:

HIV pozitif bireylerle aynı yerde çalışırken huzursuz olmam

HIV pozitif çocukların okuduğu bir okula çocuklarımı göndermem

HIV pozitif bir kişiyle flört etmem

HIV pozitif bir kişinin pişirdiği yemeği yemem

HIV pozitif bir kişiyle evlenmem

HIV ile yaşayan bireylerin ömür boyu bu hastalıkla yaşayacak olması beni mutsuz eder

HIV pozitif bireyler, bu virüsü taşıyan diğer insanların sağlığı için tehlikeli değildir

Arkadaşlarımdan birinin HIV pozitif olduğunu öğrenmek beni üzzer

HIV ile yaşayan bireylerin katıldıkları sosyal aktivitelere katılmam

HIV pozitif bireyler benimle konuştuklarında kendimi gergin hissederim

HIV pozitif bir bireyle tokalaşmam

HIV pozitif kişileri, tıpkı diğer arkadaşları gibi kabul ettiğim gibi, oldukları şekilde kabul ederim

HIV pozitif bir bireyin yaşadığı evdeki tuvaleti kullanmam

HIV ile yaşayan bir yakınımın evde bakmak istemem

HIV pozitif bireylerin toplumdaki durumlarına üzülürüm

Bir işverenin bir çalışanı HIV pozitif olduğu için işten çıkarması beni üzer.

HIV ile yaşayan bireylerin özel hayatına saygı gösteririm

Kaldığım yurttaki odamda HIV pozitif bir arkadaşımın olması beni rahatsız eder

ARABPSYCHOLOGY.COM